

INEKO

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy

Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212, Slovensko, fax: (421 2) 5823 3487,
tel: (421 2) 5341 1020, www.ineko.sk

Bratislava, 12.júna 2008

Projekt: Sľuby a lamentácie – čo politici sľúbili a čo z toho plnia

Vláda plní sľuby o právnom štáte len na tretinu

Slabinou ostáva najmä boj proti korupcii a za právnu stabilitu

Po necelých troch rokoch vlády sa naplnili pred- a povolebné sľuby koalíčných strán o budovaní právneho štátu v priemere na tretinu. **Z 22 zaznamenaných sľubov boli doteraz úplne splnené len 3 sľuby**, kým skôr a úplne plnených je spolu 6 sľubov. Skôr či vôbec neplnených je 16 z 22 sľubov. **Každý tretí sľub o budovaní právneho štátu nie je doteraz ani minimálne splnený.**

Plnenie 22 sľubov o budovaní právneho štátu

Úroveň plnenie sľubu	0%	1-50%	51-99%	100%
Počet sľubov	8	8	3	3

Vyplýva to z analýzy INEKO najväčších sľubov o budovaní právneho štátu, ktoré strany vládnej koalície ponúkli verejnosti. **Za ostatný rok sa priemerné plnenie sľubov nezmenilo a ostalo na 33%.** Hlavnými zmenami v prospech plnenia bolo zvýšenie plátov policajtov i hasičov, na druhej strane sa ale koalícia opakovane ocitla v korupčných škandáloch a vláda začala masívne používať skrátené legislatívne konanie a nepriame novely, zhoršujúc právnu istotu.

Zákony prijaté NRSR v skrátenom legislatívnom konaní

	2002-2006	2006- 2009*
Počet v skrátenom	36	27
Počet všetkých prijatých	550	376
% zo všetkých	6,5%	7,2%

Zdroj: [NRSR](#), prepočet INEKO

*za 36 schôdzí, do konca mája 2009

Za tri roky vlády koalícia skôr splnila svoje sľuby ohľadom zvýšenie bezpečnosti a zrýchlenia súdnych konaní. Počet zaznamenaných trestných činov v období 2006-2008 klesol o pätinu a násilných trestných činov dokonca takmer o tretinu. Napriek nárastu došlých vecí súdy vo väčšine konaní rozhodovali rýchlejšie.

Naopak koalícia zaostávala v boji proti korupcii, v budovaní právnej stability a vyššej transparentnosti nakladania s verejnými financiami. Vláda s korupciou nebojuje systémovými zmenami, ale buď nečinnosťou (majetok J.Slotu, predaj emisií) alebo výmenou ministrov bez garancie zmien (výmeny Štefanova za Janušeka, Turského za Chrbeta, Chrbet

za Izáka). Vláda využíva skrátene legislatívne konanie či nepriame novely aj bez očividného súvisu s nutnosťou riešiť hospodársku krízu. Znižuje tým šancu na kvalitnejšiu oponentúru a zhoršuje právnu stabilitu krajiny.

Poznámky k metodike:

INEKO tento mesiac postupne zverejňuje analýzy plnenia volebných sľubov. Po sľuboch v oblasti sociálnej politiky a právneho štátu budú nasledovať nasledujúce oblasti: Doprava, Školstvo a kultúra, Hospodárska politika, Zdravotníctvo. Cieľom projektu „Sľuby a lamentácie – čo politici sľúbili a čo z toho plnia“ je poskytnúť verejnosti obraz o napĺňaní sľubov a tým prispieť k tomu, aby každé budúce voľby na Slovensku boli menej o populizme (t.j. hlásaní populárnych no nereálnych, či pre krajinu škodlivých sľubov) a viac o hľadaní skutočných riešení problémov.

Kontakt: Gabriel Šípoš, Peter Golias, Eugen Jurzyca

Inštitút INEKO, <http://www.ineko.sk/sluby/sluby.php>, tel. 02/5341 1020

Príloha 1. Rozbor najdôležitejších sľubov

Tabuľka najdôležitejších sľubov

Skupina sľubov / Sľub	Miera plnenia (0-100%)
1. Bojovať proti korupcii	
Boj proti korupcii a veľkej ekonomickej kriminalite	10
Postih ľudí neschopných preukázať pôvod svojho bohatstva	0
Odhaliť kauzy predošlej vlády	10
Odvolať ministra do 24 hodín v prípade pochybenia	30
2. Zlepšiť vymožitelnosť práva	
Skrátiť vyšetrovacie a súdne konania	60
Zvýšiť materiálne a personálne zabezpečenie súdov	20
Nezvyšovať súdne poplatky	90
Zvýšiť starostlivosť o obete trestných činov	30
3. Zvýšiť právnu stabilitu	
Zastavenie 'kupčenia' s poslancami zmenou volebného systému	0
Snaha o širokú zhodu koalície a opozície	0
Obmedziť využívanie skráteného legislatívneho konania	0
Obmedziť tzv. nepriame novely zákonov	0
4. Zvýšiť bezpečnosť	
Zvýšiť bezpečnosť v uliciach	80
Zvýšiť počet policajtov	0
Zvýšiť platy policajtov	100
Zlepšiť financovanie hasičského zboru	50
Dobudovať Schengenskú hranicu s Ukrajinou	100
5. Zvýšiť transparentnosť štátu	
Centrálne zverejňovanie príjemcov štátnej pomoci	0
Nadalej zverejňovať prijímateľov farmárskych dotácií na internete	100
Sprístupniť všetky informácie z verejnej správy na internete	5
Odtajnenie zmluvy o privatizácii Slovenských telekomunikácií	0
Zverejňovať súdne rozsudky na internete	50
Právny štát celkovo (priemer všetkých sľubov)	33

Poznámka: Prínos pre spoločnosť hodnotili analytici INEKO ako aj 26 (najmä ekonomických) expertov, kým plnenie sľubov známkovali odborníci INEKO.

Príloha 2. Podrobná analýza sľubov a ich plnenia

1. Bojovať proti korupcii

1.1 Boj proti korupcii a veľkej ekonomickej kriminalite

(SMER si kladie za cieľ) Trpezlivo a razantne odhaľovať a postihovať veľké prípady ekonomickej kriminality a politickej korupcie, aby sa ľudom vrátila dôvera v spravodlivosť a

rovnosť pred zákonom.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Dôrazne budeme potláčať korupciu, pričom boj proti nej pokladáme aj za súčasť boja za nezávislú justíciu.

Zdroj: Volebný program HZDS, máj 2006

SMER presadí zmeny, ktoré zabezpečia, aby verejní a štátni zamestnanci mohli bez obáv o stratu zamestnania odmietnuť priamu alebo nepriamu účasť na konaní, ktoré slúži na zakrytie korupcie ich nadriadených pri správe verejných zdrojov a vo verejnom obstarávaní.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Vláda sa dôrazne zasadí za potláčanie korupcie... Vláda SR si je dobre vedomá toho, že závažná ekonomická kriminalita a korupcia ohrozuje základné princípy sociálne orientovaného, ekonomicky prosperujúceho, stabilného, právneho a vo svete uznávaného štátu. **Urobí nevyhnutné kroky na zvýšenie úspešnosti práce orgánov, ktoré sa zúčastňujú na odhaľovaní a objasňovaní tejto trestnej činnosti.** Vyhodnotí účinnosť špeciálnych právnych nástrojov a inštitúcií v boji proti najzávažnejšej ekonomickej kriminalite a korupcii. Vláda SR nedopustí politické ovplyvňovanie ich činnosti. Vyvinie maximálne úsilie, aby nadobudol účinnosť zákon o preukazovaní pôvodu majetku a aby sa jeho mechanizmy čo najskôr začali v praxi uplatňovať. V záujme efektívneho boja s korupciou vláda SR podnikne kroky na prijatie legislatívnych a technických podmienok potrebných na **skrátienie času od odhalenia a objasnenia protiprávneho konania po jeho potrestanie.** Znižovaním byrokracie, skvalitnením legislatívy v oblasti verejnej správy a správneho konania bude vytvárať podmienky na **obmedzovanie priestoru pre korupciu.**

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Index vnímania korupcie každoročne vydávaný mimovládnu organizáciou Transparency International ukazuje na zmiernenie nárast transparentnosti v posledných rokoch. Výsledok roka 2008 už plne ukazuje prácu súčasnej vlády.

Index vnímania korupcie	2005	2006	2007	2008
Slovensko	4,3	4,7	4,9	5,0
ČR	4,3	4,8	5,2	5,2
Poľsko	3,4	3,7	4,2	4,6
Maďarsko	5,0	5,2	5,3	5,1

Zdroj: Transparency International, 1-najviac korupcie, 10-najmenej korupcie

Miestna pobočka Transparency International Slovensko (TIS) hodnotí boj súčasnej vlády proti korupcii ako nedostatočný (pozri kapitolu Transparentnosť a korupcia v Súhrnnej správe o stave spoločnosti 2008 od Inštitútu pre verejné otázky). Podľa šéfky TIS Emílie Beblavej-Sičákovej nová vláda ukazuje „vulgárny“ prístup k boju proti korupcii, „ktorý nie je postavený na zmenách systémov vo verejnom sektore, ale na riešení individuálnych káuz a viere v integritu individuálnych predstaviteľov.“ Už v roku 2007 Beblavá napísala, že „sa posilňovali javy, ktoré potieraniu korupcie vyslovene nepriali...stranícky klientelizmus, nepotizmus, papalášizmus.“

Ako príklad stranického klientelizmu spomína prideľovanie nenávratných finančných prostriedkov samosprávam z rezervy predsedu vlády, z kapitol ministerstva školstva, životného prostredia či z Environmentálneho fondu. Stranícky blízke samosprávy mali nepomerne vyššiu úspešnosť získavania týchto dotácií ako ostatní uchádzači. Viacerí predstavitelia tzv. sociálnych podnikov, ktorým štát prispieva dotáciami na vytvorenie pracovných miest, majú blízko k stranám vládnej koalície.

Vláda tiež nepomáha znižovaniu rizika korupcie pri verejných zákazkách. Podľa štúdie TIS síce v roku 2008 vzrástla výrazne transparentnosť verejných zákaziek, ale šlo najmä o vplyv nárastu obstarávaní pri eurofondoch, kde sú prísnejšie podmienky aj kontrola.

Index transparentnosti verejného obstarávania

(% verejných obstarávaní, kde bola metódou tá najtransparentnejšia – verejná súťaž)

2004	2005	2006	2007	2008
21	37	34	24	49

Zdroj: Transparency International Slovakia

Príklady málo transparentného výberu sa pravidelne opakujú v médiách (nie v zisteniach štátnych úradov či polície). V januári 2008 odstúpil minister obrany Kašický po tom, čo novinári odhalili násobné predraženie nákupov v armáde. V novembri 2007 bol odvolaný minister pôdohospodárstva po tom, čo v jemu podriadenom Slovenskom pozemkovom fonde boli odhalené pre štát zjavne nevýhodné predaje reštituentom – navyše v prospech ľuďom blízkych koalícnej strane HZDS. V apríli 2009 bol odvolaný minister výstavby Janušek z SNS pol roka po tom, čo jeho ministerstvo vyhlásilo veľký tender za 3,6 mld Sk na nástenke vnútri ministerstva (jediným uchádzačom a víťazom sa stali firmy blízke SNS). V máji 2009 bol odvolaný ďalší minister za SNS Chrbet. Čelil podozreniam z pochybného predaja emisií pod cenu s možnými škodami presahujúcimi miliardu Sk. Premiér však obchod naďalej obhajuje.

Nominanti vládnych strán na Ústavnom súde spolurozhodli o neústavnosti fungovania Špeciálneho súdu na základe podania poslancov vládnej koalície. Práve Špeciálny súd bol podľa odborníkov dôležitým prvkom boja proti korupcii vo významných prípadoch, vrátane politikov.

Najsilnejšie teda vláda a premiér bojovali proti korupcii verbálne a personálne – prízvukovaním nulovej tolerancie korupcii u vládnych činiteľov, no nie systémovo.

1.2 Postih ľudí neschopných preukázať pôvod svojho bohatstva

SMER – sociálna demokracia vyvinie maximálne úsilie, aby nadobudol účinnosť zákon o preukazovaní pôvodu majetku, ktorý skupina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky spochybnila pred Ústavným súdom Slovenskej republiky; Slovensko životne potrebuje právny mechanizmus, na základe ktorého bude možné v civilnom konaní siahnuť na majetok osobám neschopným preukázať pôvod svojho bohatstva.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Zákon o preukazovaní pôvodu majetku, ktorý navrhol sám súčasný premiér Fico, bol v roku 2008 vyhlásený Ústavným súdom za neústavný. Ministerstvo spravodlivosti pripravuje nový návrh, ešte však neexistuje zhoda o jeho obsahu.

Šéf SNS Ján Slota, predseda jednej z koalíčných strán, bol médiami usvedčený z užívania majetku, na ktorý si sám nemohol zarobiť. Zo strany premiéra nedošlo k žiadnemu nátlaku na odstúpenie spolupráce s SNS, či tlaku na jej predsedu, aby vysvetlil pôvod svojho majetku.

1.3. Odhaliť kauzy predošlej vlády

Premiér Robert Fico chce pokračovať vo zverejňovaní káuz spojených s bývalou vládou. (...) „Zoznam je nekonečný,“ povedal včera po rokovaní vlády. Podľa Fica sú na Slovensku v obehu miliardy špinavých korún. Kauza muničný sklad, ktorú zverejnil premiér minulý týždeň, bola podľa neho učebnicovým príkladom toho, ako sa dokážu vytiahnuť peniaze z verejného obstarávania.
Zdroj: SME, 9.11.2006

Po prešetrovaní súčasnou vládou neboli doteraz trestno-právne uzavreté žiadne kauzy minulej vlády. Vláda sa zamerala na dve veľké operácie minulej vlády – oddlžovanie zdravotníckych inštitúcií cez spoločnosť Veriteľ, a privatizáciu Slovenského plynárenského priemyslu. V prvom prípade podalo ministerstvo financií dve trestné oznámenia, v druhom prípade parlament schválil právne neúčinné stanovisko, že pri privatizácii SPP bol porušený zákon. Najvyšší kontrolný úrad našiel v účtovníctve chyby, ale nie protizákonné konanie. Ministerstvo hospodárstva podalo trestné oznámenie. Podozrenia z tunelovania pri stavbe tunela Branisko vyšetrované v spolupráci so švajčiarskymi policajtmi vyústilo v apríli 2008 do obvinenia desiatich manažérov cestnej spoločnosti, niektorých nominantov SDKÚ, dominantnej politickej strany minulej vlády. Žaloba bola podaná v prípade predaja vodnej elektrárne Gabčíkovo v rámci privatizácie Slovenských elektrární, podľa Úradu pre verejné obstarávanie bol predaj vykonaný bez adekvátneho postupu.

1.4. Odvolať ministra do 24 hodín v prípade pochybenia

Fico uviedol, že jeho ministri budú v prípade, že urobia chybu, odvolaní do 24 hodín. Podľa neho by sa potom nemali vrátiť ani do parlamentu, ak boli zvolení. "Napríklad ak spôsobia dopravnú nehodu pod vplyvom alkoholu," vyhlásil Fico. Dôvodom na odchod by podľa neho malo byť aj podozrenie z pochybenia ministra s tým, že ak by sa podozrenie nepreukázalo, bol by "rehabilitovaný".
Zdroj: Pravda, 3.7.2006, názov článku: "Fico do vlády berie hovorcov aj podnikateľov"

Po necelý troch rokoch vlády odišli po kauzách zaváňajúcich netransparentnosťou a korupciou štátny tajomník Marián Záhumenský (poskytnutie dotácie vlastnej firme), minister obrany František Kašický (predražené tendre). Premiér odvolal ministra pôdohospodárstva Miroslava Jureňu za pochybné predaje pozemkov reštituentom Slovenským pozemkovým fondom, Jaroslava Izáka za klientelistické pridelenie dotácií, Mariána Janušeka za netransparentný tender zverejnený na nástenke (až po takmer 5 mesiacoch od zverejnenia problému). Naopak premiér sa zastával ministrov obrany resp. sociálnych vecí pri kauzách zákazok pre firmy či organizácie prepojené na Smer resp. ministerku (prípád Privilégium), ale aj minitrov pri pochybnom predaji emisií do zahraničia. Podobne nereagoval po vyjadreniach ministra hospodárstva Ľubomíra Jahnátka akceptujúcich

používanie úplatkov štátnymi firmami v obchodoch so zbraňami. Po odvolaní ministra Januška za netransparentný tender nemal problém schváliť za nového ministra úradníka, ktorý za pochybnú súťaž spoluzodpovedal.

2. Zlepšiť vymožitelnosť práva

2.1. Skrátiť vyšetrovacie a súdne konania

(SMER si kladie za cieľ) garantovať vymožitelnosť práva (právny štát).

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Preto sa naša strana zasadí, aby predovšetkým dobre fungovali súdy. Chceme dosiahnuť, **aby práva občanov boli vymožitelné bez viacročného súdneho konania** a aby si povinné subjekty svoje povinnosti plnili včas. Chceme zvýšiť vymožitelnosť práva.

Zdroj: Volebný program HZDS, máj 2006

Naším cieľom je, **aby doba od spáchania protiprávneho konania až po výkon - realizáciu rozhodnutia, ktorým bol páchatel potrestaný, bola čo najkratšia.**

Zdroj: Volebný program SNS

(Vláda) urobí nevyhnutné kroky na zvýšenie úspešnosti práce orgánov, ktoré sa zúčastňujú na odhaľovaní a objasňovaní tejto trestnej činnosti. Vyhodnotí účinnosť špeciálnych právnych nástrojov a inštitúcií v boji proti najzávažnejšej ekonomickej kriminalite a korupcii. Vláda SR nedopusť politické ovplyvňovanie ich činnosti. Vyvinie maximálne úsilie, aby nadobudol účinnosť zákon o preukazovaní pôvodu majetku a aby sa jeho mechanizmy čo najskôr začali v praxi uplatňovať. V záujme efektívneho boja s korupciou vláda SR podnikne kroky na prijatie legislatívnych a technických podmienok potrebných na **skrátenie času od odhalenia a objasnenia protiprávneho konania po jeho potrestanie**. Znižovaním byrokracie, skvalitnením legislatívy v oblasti verejnej správy a správneho konania bude vytvárať podmienky na **obmedzovanie priestoru pre korupciu**.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Priemerná dĺžka súdnych konaní v rokoch 2007-8 vo väčšine oblastí pokračovala v poklese začatom v roku 2005 aj napriek miernemu nárastu došlých vecí. Výnimkou bol nárast dĺžky vybavovania správnych vecí oproti roku 2006. Vzrástol však aj podiel trestnoprávných konaní na krajských súdoch a správnych konaní, ktoré sa právoplatne neskončili skôr ako do roku konania..

Počet vecí došlých na súdy (tis.)

	2004	2005	2006	2007	2008
Občianskoprávne spory (hlavná agenda okresných súdov)	362	385	280	284	289
Trestnoprávne spory:					
-okresné súdy	27	31	26	30	32
-krajské súdy*	4,7	4,8	4,1	3,5	3,7

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti, prepočty INEKO

*vrátane Špeciálneho.súdu

Priemerná dĺžka súdnych konaní (v mesiacoch)

od dôjdenia veci na súd po jej právoplatnosť

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Občianskoprávne spory	16,5	17,6	16,9	15,4	15,1	n
Z toho obchodné	19,6	22,6	21,0	18,0	17,0	n
Vo veciach maloletých	-	9,0	9,2	8,1	7,7	6,91
V správnych veciach	-	-	-	11,4	14,0	11,89
Trestnoprávne spory:						
-okresné sudy	4,49	5,36	5,78	5,95	5,98	5,69
-krajské sudy*	28,20	23,51	24,81	33,21	28,58	28,88

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti, prepočty INEKO

*vrátane Špeciálneho.súdu

Podiel súdnych konaní trvajúcich viac ako rok na celkovom počte konaní (v percentách)

od dôjdenia veci na súd po jej právoplatnosť

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Občianskoprávne spory	42	43	39	35	32	n
V správnych veciach	-	-	-	33,7	47,8	35,7
Trestnoprávne spory						
-okresné sudy	8,2	10,7	11,8	12,8	13,5	12,33
-krajské sudy	65,4	63,2	53,2	51,4	60,9	54,4

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti

*vrátane Špeciálneho.súdu

2.2 Zvýšiť materiálne a personálne zabezpečenie súdov

SMER – sociálna demokracia **podporí zvýšenú materiálnu a personálnu podporu súdom** a zvýšenú zodpovednosť za prietahy v súdnom konaní spôsobené zo subjektívnych dôvodov.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Zníženie nevybavených vecí treba docieľiť **prechodným zvýšením počtu sudcov**.

Zdroj: Volebný program SNS

Celkovo chce Harabin **zvýšiť počet sudcov** na Slovensku približne **o 200**. Podľa jeho slov je totiž jedným z hlavných zámerov ministerstva zrýchliť prácu súdov.

Zdroj: Štefan Harabin, minister spravodlivosti (HZDS), SME, 30.8.2006

Počet sudcov sa oproti priemeru roka 2005 k roku 2008 zvýšil o 39, čo predstavuje zhruba pätinu sľubovaného nárastu. Relatívne platové podmienky sa nezmenili, sú naďalej legislatívne naviazané na priemernú mzdu v hospodárstve ako jej trojnásobok. V roku 2007 boli po rozhodnutí Ústavného súdu vyplatené sudcom aj štrnásť platy, ktoré im od roka 2003 neboli napriek nároku vyplácané. Od januára 2008 bolo obnovených 9 okresných súdov.

V máji 2009 po verdikte Ústavného súdu o protiústavnosti Špeciálneho súdu ostala budúcnosť tohto súdu nejasná.

Priemerný počet sudcov v roku

Počet sudcov zahŕňa všetkých sudcov t. j. okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd, Najvyšší súd Slovenskej republiky a vojenské sudy

2004	2005	2006	2007	2008
1268	1293	1314	1335	1332

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti

2.3. Nezvyšovať súdne poplatky

SMER – sociálna demokracia počas celého volebného obdobia **nepristúpi k zvyšovaniu súdnych poplatkov**, ktoré sú významným faktorom ovplyvňujúcim prístup ľudí k súdnej ochrane; tam, kde to bude efektívne, pristúpi k ich zníženiu.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Preto vláda počas celého volebného obdobia **nielenže nepristúpi k zvyšovaniu súdnych poplatkov, ale naopak, tam, kde to bude efektívne, pristúpi k ich zníženiu** (napr. v konaní na ochranu osobnosti).

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Novelou Občianskeho súdneho poriadku sa znížili viaceré súdne poplatky: pri žalobe štátnych orgánov či pri dohadovaní o majetku zmierom u rozvedených. Poplatky sa už neplatia pri žalobe, ale až v lehote dva mesiace pred súdnym konaním. Pri konaniach na ochranu osobnosti či opravy nepravdivých údajov sa poplatky tiež znížili. Napriek zníženiu vybraných poplatkov a očakávaniam však štát vybral v roku 2008 o 20% vyššiu sumu ako v roku 2006 a o takmer 41% viac ako v roku 2005.

rok	2004	2005	2006	2007	2008
vybraté súdne poplatky (v tis. Sk)	1 030 402	1 067 384	1 307 063	1 499 993	1 566 828

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti

Niektoré súdne spory vyjdú zrejme od júla lacnejšie. Ešte v máji schválili poslanci spolu s malou novelou Občianskeho súdneho poriadku aj zmenu zákona o súdnych poplatkoch. Novely teraz čakajú na podpis prezidenta. Zmeny navrhlo ministerstvo spravodlivosti, ktoré vraj chce vyjsť v ústrety občanom. Nie všetky sociálne skupiny obyvateľov sú podľa hovorcu Michala Jurčiho na tom tak dobre, aby si pri uplatňovaní svojich práv mohli dovoliť vysoké súdne poplatky... **Vlani vyzbierali sudy na poplatkoch vyše 1,3 miliardy korún. Po zmene sa počíta, že v nasledujúcich rokoch to bude zhruba o 28 miliónov korún menej.**

Zdroj: SME 5.6.2007, [Niektoré poplatky na súdoch sa zmenia](#)

2.4 Zvýšiť starostlivosť o obeť trestných činov

SMER – sociálna demokracia bude dôrazne presadzovať **prvotriednu starostlivosť o obeť trestných činov**, ktoré sa musia stať stredobodom záujmu celého trestného systému, a rozširovanie podmienok ich štátneho odškodňovania.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Vláda SR **rozšíri a spresní podmienky odškodňovania obetí trestných činov štátom.**

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Od 1. apríla 2008 platí novelizovaný zákon o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, pričom sa rozšíril zoznam poškodených osôb aj o osoby, ku ktorým mal poškodený vyživovaciu povinnosť – teda nielen manžel/manželka. Rozšírenie platí aj pre cudzích štátnych príslušníkov, s ktorými má SR dohodu.

Na druhej strane politici vládnej koalície žalujú a často vyhárvú súdne spory s médiami na ochranu svojej povesti na sumy ďaleko vyššie ako dostávajú obeť závažných trestných činov. Vo víťazných sporoch s obrovskými odmenami dominujú premiér Fico a minister spravodlivosti Harabin.

Odškodnenie 40-krát vyššie, ako môže od štátu dostať znásilnená žena, vymáha Štefan Harabin (HZDS) od novín za zneuctenie mena. .. Odškodné pre obeť násilia vypočítavajú práve úradníci Harabinovho ministerstva. Zákon hovorí, že štát môže odškodnenie vyplatiť tým obetiam, ktorým ujma na zdraví nebola uhradená inak. Iba niečo viac ako polovicu zo sumy, ktorú pýta Harabin, priznal súd v apríli rodičom dieťaťa a zmrzačeného nesprávnym postupom bratislavskej fakultnej nemocnice.

Zdroj: Pravda, 11.6.2009, Ministrova česť je 40-krát drahšia ako odškodné za znásilnenie

3. Zvýšiť právnu stabilitu

3.1 Zastavenie 'kupčenia' s poslancami zmenou volebného systému

SMER – sociálna demokracia v boji proti politickej korupcii vo forme kupovania nezávislých poslancov presadí **zmenu volebného systému, aby aspoň polovica poslaneckého zboru bola volená v jednomandátových volebných obvodoch, v ktorých by voliči mali právo zbaviť poslanca jeho mandátu aj v priebehu volebného obdobia.**

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

SNS bude presadzovať **zmenu volebného systému, kde zmena postoja poslanca bude mať za následok stratu mandátu.** Poslanec musí byť zodpovedný svojim voličom. Títo majú nielen právo poslanca voliť, ale musia mať právo tohto kontrolovať a v prípade neplnenia si povinností voči voličom tohto i odvolať.

Zdroj: Volebný program SNS

Ak sa ma niekto pýta ako by som charakterizoval toto volebné obdobie povedal by som, že najcharakteristickejšou črtou tohto volebného obdobia je kupovanie poslancov národnej rady, jav absolútne nevídaný. (...) (Jedným z riešení) je významná **zmena volebného systému**, pretože dnes neexistuje žiadny vzťah medzi poslancom a voličom. Volič nevie kto je jeho poslanec lebo máme jeden volebný obvod. Preto aby sme sa vyhli imperatívne mandátu ktorý sa zdá, že Európa nechce akceptovať. Je potrebné vytvoriť taký systém, že **by poslanci NR boli volení v menších územných celkoch**, kde by bol priamy vzťah toho poslanca k povedzme 25, 30, 40 000 voličom ale títo istí voliči ktorí by zvolili poslanca v tom volebnom obvode ak by poslanec NR urobil také niečo žeby tam bolo podozrenie že naozaj konal na

základe nejakej netransparentnej zmluvy, že zradil program, že odišiel atď, by mali právo vyvolať určité konanie v tom volebnom obvode, ktoré by viedlo k zmene tohto poslanca ešte počas volebného obdobia.

Zdroj: Robert Fico, predseda strany SMER, TA3, V politike, 23.4.2006

Žiadna zmena volebného systému nebola koalíciou navrhovaná ani schválená.

3.2 Snaha o širokú zhodu koalície a opozície

SMER – sociálna demokracia sa zaväzuje, že v prípade účasti v novej vládnej koalícii **vynaloží pri závažných rozhodnutiach týkajúcich sa väčšiny obyvateľov Slovenska alebo presahujúcich časové obdobie dlhšie ako štvorročné volebné obdobie maximálne úsilie na dosiahnutie širokej politickej zhody vládných a opozičných strán.** Len takýto postup zabezpečí kvalitu a stabilitu významných hospodárskych a sociálnych opatrení.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Ak sa prijíma rozhodnutie, ktoré sa má dotýkať veľkého počtu obyvateľov, alebo rozhodnutie ktoré presahuje jedno funkčné obdobie NR SR, musí byť širšia politická dohoda. Pýtam sa koho sa pýtala vládna koalícia keď prijímali tie šialené zákony v zdravotníctve, že či s tým súhlasíme alebo nesúhlasíme. (...) **Nová vládna koalícia ak chce urobiť rozhodnutia, opatrenia ktoré by nemali tak dopadnúť, ako dopadnú tieto rozhodnutia tejto vládnej koalície, musí prísť širšia politická dohoda medzi novou vládnu koalíciou a opozíciou, ktorá v danej situácii vznikne.** (...) Prevalcovať zdravotnícku reformu tým, že znovu príde nejaká väčšina v parlamente a nebude sa nikoho na nič pýtať, znamená, že o štyri roky nová vládna koalícia príde, bude meniť a rušiť rozhodnutia.

Zdroj: Robert Fico, predseda strany SMER, TA3, V politike, 23.4.2006

Či už budem hovoriť o mladých ľuďoch, mladých rodinách, alebo budem hovoriť o starších spoluobčanoch ako takých. V tejto súvislosti by som rada pripomenula jedno, že mojím cieľom a takým nejakým **základným poslaním bude aj to, aby sme štátnu sociálnu politiku nerobili len súčasná vládna koalícia, ale budeme hľadať partnerov aj u opozície.** Nie je možné, aby sme každé 4 roky menili systém a spôsob sociálnej politiky. Je potrebné túto zastabilizovať a dať určitú istotu ľuďom a vieru v to, že teda táto spoločnosť sa upokojí a v oblasti štátnej sociálnej podpory, štátnej rodinnej politiky budú určité veci platiť aj vtedy, keď nastúpi iné zloženie vlády.

Zdroj: Viera Tomanová, ministerka práce a sociálnych vecí (SMER), STV, O päť minút dvanásť, 23.7.2006

Žiadne veľké legislatívne zmeny neprešli konsenzom koalície a opozície (novela Zákonníka práce, zmena dôchodkovej reformy, zákaz zisku zdravotných poisťovní, vyvlastňovanie pozemkov, tlačový zákon). Parlament počas svojho rokovania zatiaľ schválil len jediný návrh opozičného poslanca (celoročné svietenie poslanca Pada), po vrátení prezidentom ho však opätovne neschválil. V januári 2009 bol zástupca opozície prizvaný na rokovania Rady pre hospodársku krízu, no po troch mesiacoch z nej odišiel kvôli neakceptovaniu jeho návrhov ostatnými členmi Rady. Návrhy na odvolanie ministrov opozíciou spolu s kritikou práce ministrov predseda parlamentu Pavol Paška zvolával na netradičné večerné hodiny.

Predseda parlamentu Pavol Paška zo Smeru tento bod (**petíciu za zachovanie súčasnej podoby zdravotníctva, ktorú podpísalo takmer 160-tisíc ľudí**) zaradil do programu až po návrhu sporného zákona, tak sa diskutovalo o niečom, čo už bolo rozhodnuté.

Zdroj: SME 30.10.2007, [Petícia poslancov nezaujala](#)

3.3. Obmedziť využívanie skráteného legislatívneho konania

SMER – sociálna demokracia najdôležitejšie návrhy zákonov predloží na verejnú diskusiu a nedovolí prijímanie zákonov v skrátenom legislatívnom konaní, ak nebudú splnené zákonné podmienky na takýto postup.

Zdroj: Volebný program SMER-u

Počas 36 doterajších schôdzí nového volebného obdobia schválil parlament 27 vládnych návrhov zákona v skrátenom legislatívnom konaní. Z toho 25 návrhov pochádzalo z ministerstiev vedených nominantmi strany Smer. Zhruba tretina návrhov sa týkala riešenia hospodárskej a finančnej krízy. Najčastejšími predkladateľmi boli ministerstvá financií (8krát) a práce (krát). Oproti minulému volebnému obdobiu je to o desatinu vyššia miera predkladania zákonov v takejto neštandardnej forme.

Zákony prijaté NRSR v skrátenom legislatívnom konaní

	2002-2006	2006- 2009*
Počet v skrátenom	36	27
Počet všetkých prijatých	550	376
% zo všetkých	6,5	7,2

Zdroj: [NRSR](#)

*za 36 schôdzí, do konca mája 2009

Viackrát bolo podľa odborníkov skrátené legislatívne konanie použité nezákonne.

V roku 2006 schválil parlament v skrátenom konaní iba jeden zákon, v roku 2007 tri a v roku 2008 už deväť. Podľa právneho experta Jaroslava Piláta pritom minulý rok ani jedna norma nespĺňala zákonné dôvody na skrátené konanie. V tomto roku vláda poslala do parlamentu až osemnásť návrhov na skrátené konanie, a nedá sa povedať, že všetky súvisia s globálnou krízou. Zo štyroch návrhov, o ktorých má dnes rokovať parlament, s ňou súvisí iba jeden, a to zákon o sociálnom poistení. Ani ten však nezodpovedá rokovaciemu poriadku, podľa ktorého má vláda preukázať, že štátu hrozia „značné hospodárske škody“.

Zdroj: SME, 9.3.2009, M.Leško: Neústavné skrátené prijímanie zákonov (komentár)

Sporiteľ v utorok predstavil aj analýzu ústavného právnika Radoslava Procházku o ústavnosti vládnych noviel dôchodkových zákonov. Vláda totiž v skrátenom legislatívnom konaní presadila, že DSS si budú účtovať výrazne nižšie poplatky ako doteraz.

... Procházka tvrdí, že neboli splnené všetky zákonné podmienky na skrátené legislatívne konanie. „Ak sa Národná rada uznesie na skrátenom legislatívnom konaní bez toho, aby pre takýto postup boli splnené zákonné predpoklady, dopúšťa sa porušenia svojej ústavnej povinnosti.“

Zdroj: SME 20.5.2009, Sporiteľ napadol Muňka

Koalícia v stredu opäť pašovala pri prijímaní zákonov v Národnej rade. Cez zmenu zákona o cenných papieroch presadila aj zmenu iného zákona o Environmenálnom fonde (EF) v skrátenom legislatívnom konaní. Od jeho predloženia po jeho schválenie neuplynul ani deň.

... Právnik Peter Wilfling zo združenia Občan a demokracia hovorí, že ide o zneužitie legislatívneho procesu a porušenie zákona o rokovacom poriadku. „Zmena zákona bola schválená netransparentne a bez verejnej diskusie.“

Zdroj: SME 13.3.2009, Chrbeta posilnili nepriamo a potichu

Ficov kabinet včera v skrátrenom legislatívnom konaní schválil návrh ministerky Viery Tomanovej, podľa ktorého sporitelia môžu vystúpiť z druhého piliera bez overenia podpisu notárom. **Návrh novely zákona o starobnom dôchodkovom sporení bol zaevidovaný v Národnej rade už s piatkovým dátumom 8. februára, teda ešte skôr, ako ho schválila vláda...** Vláde neprekážalo ani to, že návrh bol v skrátrenom pripomienkovom konaní iba deň, hoci legislatívne pravidlá hovoria, že do vlády ho ministerstvo smie poslať až po týždni.

Zdroj: SME 12.2.2008, [Vláda je neprimerane rýchla](#)

Skrátené legislatívne konanie, ktoré vláda odsúhlasila, je v rozpore so zákonom o rokovacom poriadku Národnej rady. Podľa zákona sa skrátané legislatívne konanie uplatňuje iba „za mimoriadnych okolností, keď môže dôjsť k ohrozeniu základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti alebo ak hrozia štátu značné hospodárske škody“. Novela zákona o starobnom dôchodkovom sporení nenapĺňa ani jednu z týchto podmienok.

Zdroj: SME 12.2.2008, [Príliš rýchla novela](#), komentár Mariána Leška

Kto chce vystúpiť z 2. piliera, nebude musieť úradne overiť svoj podpis. Taká je predstava ministerstva práce, ktoré včera dalo na pripomienkové konanie návrh novely zákona o starobnom dôchodkovom sporení. (Zdroj: SME 9.2.2008, [Ficove rady prekvapili](#))...

Pripomienkové konanie bude trvať namiesto (podľa legislatívnych pravidiel vlády) stanovených 15 pracovných dní (alebo v mimoriadnych a naliehavých prípadoch 7 pracovných dní) len dva voľné víkendové dni a 1 (slovom jeden) pracovný deň.

Zdroj: blog.sme.sk 8.2.2008, blog Jozefa Mihála – [Ministerstvo práce ignoruje legislatívne pravidlá vlády](#)

Fico požiadal rezort hospodárstva, aby predložil návrh na skrátané legislatívne konanie o návrhu zákona zakazujúceho zneužívanie ekonomickej sily obchodných reťazcov...

Tento mimoriadny spôsob, akým sa v Národnej rade prerokováva návrh zákona, zakotvuje zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady. Podľa neho sa parlament môže na návrh vlády uznieť na skrátanom legislatívnom konaní o návrhu zákona „za mimoriadnych okolností, keď môže dôjsť k ohrozeniu základných ľudských práv a slobôd alebo bezpečnosti, alebo ak hrozia štátu značné hospodárske škody“.

Zdroj: SME 12.11.2007, [Naše práva ohrozené. Asi](#), názor Jaroslava Piláta, právnik M.E.S.A.10

Vláda Róberta Fica sa vo svojom programe zaviazala skvalitniť legislatívny proces, **ministri však legislatívne pravidlá nie vždy dodržiavajú. Často využívajú skrátané pripomienkové konanie**, alebo bezdôvodne nesprístupňujú svoje materiály. Vyhnú sa tak nepríjemným pripomienkam odborníkov a verejnosti. Ak legislatíva ministerstiev nestíha, zjednoduší si skrátaným pripomienkovaním život... Skrátané pripomienkovanie často využíva minister zdravotníctva Ivan Valentovič. Materiály predkladal 51–krát, použil ho 14–krát.

Zdroj: SME 21.8.2007, [Ministrom sa štandard nepáči](#)

3.4 Obmedziť tzv. nepriame novely zákonov

Chaos v legislatíve a tzv. nepriame novelty zákonov (keď novela niektorého zákona sa dotýka iného zákona, ktorý priamo novelizovaný nie je), spôsobujú nepriehľadnosť prijímaných a menených zákonov a ich nepoužiteľnosť pri aplikácii na konkrétne riešenie súdnych sporov. (...) SNS je za riadny legislatívny proces, **tzv. nepriame novelty v legislatíve je možné použiť len výnimočne a pokiaľ ide o zmenu kódexov alebo aj iných dôležitých zákonov, ich zmenu nepriamymi novelami je nutné vylúčiť**.
Zdroj: Volebný program SNS

Národná rada SR nevedie štatistiky nepriamych novelizácií zákonov, takže je ťažko odhadnúť trendy. Nepriame novelty zákonov sa však opakovane vyskytli, aj v kompetencii ministra za SNS či po hlasovaniach poslancov SNS:

február 2007 - novelizoval sa zákon o kolektívnom vyjednávaní cez zákon o tripartite

február 2007 - cez zákon o tripartite sa novelizoval kompetenčný zákon, (možnosť neverejných rokovaní vlády)

február 2007 - poslankyňa Smeru Edita Angyalová navrhovala novelizovať zákon o slobodnom prístupe k informáciám cez zákon o reklame, no nakoniec návrh stiahla

február 2007 - zmena zákona o verejnom obstarávaní cez zákon o reklame

december 2007 – novela zákona o daniach z príjmov cez zákon o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti

január 2008 – v návrhu školského zákona minister novelizuje zákon o financovaní základných a stredných škôl

jún 2008 – novela zákona o službách zamestnanosti cez zákon o budúcom sčítaní obyvateľov

jún 2008 – novela zákona o mimoriadnych opatreniach pri výstavbe diaľnic cez zákon o pozemných komunikáciách

január 2009 - novela zákona o bankách cez zákon o majetkoprávnom usporiadaní

marec 2009 – cez zmenu zákona o cenných papieroch sa novelizoval zákon o Environmentálnom fonde

apríl 2009 – novela zákona o cestnej premávke cez zákon o ochrane pred požiarimi, ako aj cez zákon o poľovníctve

4. Zvýšiť bezpečnosť

4.1 Zvýšiť bezpečnosť v uliciach

Vláda SR prijme nový program boja so zločinnosťou. Program bude odrážať zmeny vo vývoji a štruktúre zločinnosti, nové podmienky a možnosti boja so zločinnosťou v období členstva Slovenskej republiky v európskych a transatlantických štruktúrach, kvalitatívne zmeny v trestnoprávných predpisoch, vo formách a metódach odhaľovania a objasňovania kriminality, ako aj v uplatňovaných prostriedkoch a postupoch polície.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Počet spáchaných trestných činov od roku 2005 klesá, a pokles pokračoval aj v rokoch 2006-8. Klesá aj počet prípadov majetkovej kriminality a násilných trestných činov (pokles počtu vražd sa však v roku 2007 zastavil, no aj tak je ich o pätinu menej ako priemer za minulé volebné obdobie). Objasnenosť prípadov sa po počiatočnom poklese vrátila na úroveň roku 2005.

	Počet trestných činov	Objasnenosť
2002	107 373	51,4%
2003	111 893	46,2 %
2004	131 244	39,3 %
2005	123 563	43,7 %
2006	115 152	41,2 %
2007	110 802	41,5 %
2008	104 758	43,6 %

Zdroj: Ministerstvo vnútra, Pravda

	Majetková kriminalita	Počet násilných trestných činov	Počet vražd
2002	57 543	15 020	128
2003	61 034	13 788	146
2004	77 098	13 755	122
2005	65 306	12 906	106
2006	63 077	10 896	89
2007	60 044	9 620	89
2008	54 754	9 030	94

Zdroj: Ministerstvo vnútra

Polícia bola od polovice roka 2006 viackrát kritizovaná za svoju nekvalitnú či politicky motivovanú prácu. Vyšetrovanie údajného napadnutia študentky Hedvigy Malinovej, zásah proti demonštrujúcej kazašskej novinárke, obvinenie podnikateľov Ladislava Reháka a Ernesta Valka (následne prokurátorom odmietnuté), zásah proti futbalovým fanúšikom v Dunajskej Strede naznačujú zvýšenú politizáciu v práci polície. V roku 2009 sa objavili viaceré náznaky neprofesionality pri vyšetrovaní údajného zneužívania maloletých členmi františkánskeho rádu.

4.2 Zvýšiť počet policajtov

Čo chce robiť nový minister vnútra:

* zlepšiť bezpečnosť v uliciach - okresné riaditeľstvá polície pripravia vlastné návrhy, aby boli zohľadnené rôzne podmienky v jednotlivých regiónoch

* zvýšiť stav policajtov - **minister plánuje zvýšiť počet policajtov**, ako aj ich platy.

Prehodnotenie dodávateľských zmlúv, ako aj zmena pravidiel verejného obstarávania by podľa Kaliňáka mali smerovať k úspore peňazí. Tie majú potom podľa jeho slov ísť na zvýšenie počtu policajtov v uliciach a ich platov.

Zdroj: Pravda, 11.7.06

Priemerný počet policajtov sa od roku 2005 každým rokom mierne znižuje. Ku koncu roka 2008 zároveň narástol počet neobsadených miest na 5-ročné maximum.

	Priemerný počet policajtov	Počet neobsadených miest ku koncu roka
2005	20 409	1 015
2006	20 370	1 005
2007	20 325	1 175
2008	20 274	1 298

Zdroj: Ministerstvo vnútra

4.3 Zvýšiť platy policajtov

Vláda SR chce ... nielen **zachovať**, ale **dalej prehĺbiť sociálne istoty policajtov, stabilizovať ich postavenie v spoločnosti a posilniť spoločenskú prestíž tohto povolania**. Uvedomuje si, že je potrebné **prehodnotiť systém odmeňovania policajtov**, ktorému bude predchádzať zavedenie ich kariérneho postupu.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Čo chce robiť nový minister vnútra:

* zlepšiť bezpečnosť v uliciach - okresné riaditeľstvá polície pripravia vlastné návrhy, aby boli zohľadnené rôzne podmienky v jednotlivých regiónoch

* zvýšiť stav policajtov - **minister plánuje zvýšiť počet policajtov**, ako aj ich **platy**.

Prehodnotenie dodávateľských zmlúv, ako aj zmena pravidiel verejného obstarávania by podľa Kaliňáka mali smerovať k úspore peňazí. Tie majú potom podľa jeho slov ísť na zvýšenie počtu policajtov v uliciach a ich platov.

Zdroj: Pravda, 11.7.06

Priemerné platy policajtov vzrástli v roku 2008 rapídne na úroveň 180% priemernej mzdy v hospodárstve, pričom v čase nástupu vlády boli vyššie len o 50%. Ide však aj o výsledok zmeny odmeňovania. Od marca roku 2008 totiž platí nový systém odmeňovania, v ktorom sa zvýšili základné platy a znížili príplatky. Zároveň sa zrušil ďalší služobný plat, ktorý sa následne premietol do bežných platov. Ministerstvo tiež zrovnoprávnilo hasičov a záchranárov s policajtmí v nárokoch pri vyplácaní výsluhových dôchodkov.

	Priemerný plat policajtov s ďalším služobným platom	Priemerný plat policajtov v pomer k priemernej mzde v hospodárstve
2004	23 737	1,50
2005	25 830	1,50

2006	28 612	1,53
2007	30 899	1,53
2008	39 158*	1,80

Zdroj: Ministerstvo vnútra, prepočty INEKO

*zmena systému odmeňovania

Policajti si od marca finančne polepšia. **Parlament dnes totiž schválil novelu zákona o štátnej službe policajtov, ktorá mení systém ich odmeňovania.** Podľa šéfa Odborového zväzu polície Miroslava Litvu **by mali ochrancovia zákona zarábať v priemere viac o 9,5 percenta.** Od marca 2009 sa výhodnejšie mzdové podmienky budú vzťahovať aj na členov ďalších bezpečnostných zložiek. Viac ako 20.000 príslušníkom Policajného zboru porastú podľa novely základné funkčné platy, upraví sa však zároveň vyplácanie niektorých príplatkov. **Zvýšenie miezd si v tomto roku vyžiada navyše jednu miliardu korún** a podľa ministerstva vnútra má byť motiváciou pre pôsobenie v polícii.

Zdroj: SME.sk 13.2.2008, [Policajti dostanú tento rok o miliardu viac](#)

Kaliňák navrhuje kompletnú zmenu policajných platov a ich vypočítavania. Výrazne zvyšuje základný plat a ruší viaceré príplatky. Výsledkom zmeny bude to, že **policajti na nižších úrovniach budú mať vyššie platy, ale funkcionári nižšie.** „Reálne u niektorých riadiacich pracovníkov aj o štrnásť percent,“ povedal minister. Kým teraz je maximálny nástupný plat začínajúceho policajta na obvodnom oddelení 14 tisíc 595 korún, po novom to bude 16 tisíc 200 korún... **Kaliňák dostal na nový spôsob odmeňovania policajtov miliardu navyše zo štátneho rozpočtu.**

Zdroj: SME 13.11.2007, [Policajní šéfovia dostanú menej](#)

4.4 Zvýšiť odvod poisťovní na financovanie hasičského zboru

V oblasti bezpečnosti občanov bude SMER – sociálna demokracia venovať pretrvávajúcu pozornosť postaveniu a podmienkam, v akých pracuje Hasičský a záchranný zbor. SMER – sociálna demokracia je za **zásadné zlepšenie sociálneho postavenia a pracovných podmienok hasičov a záchranárov**, ktorých poslanie a rizikové podmienky práce nie sú dostatočne ocenené. SMER – sociálna demokracia v záujme získania nevyhnutných finančných prostriedkov na splnenie tohto cieľa pristúpi k **zvýšeniu odvodu komerčných poisťovní do osobitného fondu určeného na financovanie technického vybavenia hasičov a zdravotníkov.**

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Vláda SR bude usilovať **o väčší objem finančných prostriedkov na činnosť Hasičského a záchranného zboru.** Využije na to reštrukturalizáciu použitia prostriedkov z odvodov z povinného zmluvného poistenia, resp. prípadnú možnosť v oblasti zvýšenia odvodu komerčných poisťovní z tohto poistenia.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Vláda nezvýšila odvod komerčných poisťovní na financovanie Hasičského a záchranného zboru, príspevok ostal na úrovni 8% z poistného. Výdavky zboru však v roku 2007 rekordne stúpili, a hoci pomalšie rástli aj v roku 2008. V roku 2009 je rozpočtovaný medziročný pokles o 8%. Nominálne by tak mali byť výdavky oproti roku 2006 vyššie o desatinu, no reálne by ostali len na úrovni roku 2006.

	Výdavky Hasičského a záchranného zboru v mil.sk	Zmena v %
2004	1 851	-
2005	2 049	10,7
2006	2 130	4,0
2007	2 445	14,8
2008	2 572	5,2
2009*	2 364	-8,1

*plán rozpočtu

Zdroj: Hasičský a záchranný zbor

Od januára 2008 sa zlepšilo sociálne postavenie hasičov, keďže boli novelou zaradení medzi vojakov a policajtov, ktorí mali predtým silnejšie sociálne zabezpečenie ako hasiči. Od apríla 2009 sa podobne ako u policajtov zmenilo odmeňovanie v zmysle zvýšenie tarifných platov a zníženie osobitných príplatkov.

4.5 Dobudovanie Schengenskej hranice s Ukrajinou

(Vláda...) zabezpečí dobudovanie ochrany štátnej hranice s Ukrajinou na hranicu schengenského typu.

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Koncom roka 2007 vláda úspešne splnila podmienky Schengenu vrátane dobudovania hraničného prechodu s Ukrajinou.

5. Zvýšiť transparentnosť štátu

5.1 Centrálne zverejňovanie príjemcov štátnej pomoci

V oblasti podpory podnikania SMER – sociálna demokracia zvýši transparentnosť poskytovania štátnej pomoci centrálnym zverejnením jej príjemcov.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Návrh ministra financií na centrálné obstarávanie vláda pri prerokovaní v roku 2007 odložila a doteraz sa k nemu nevrátila.

Problematickým ostáva ale aj zverejňovanie príjemcov štátnej pomoci. V marci 2008 vydala Transparency International Slovensko štúdiu, ktorá poukázala v prípade dotácií obciam na nedostatky v informovaní viacerými ministerstvami. Chýbali napríklad kritériá výberu prijímateľov dotácií, zloženia výberových komisií a niekedy aj zoznam úspešných žiadateľov.

Starostovia obcí potrebujú dobrú lupu, aby sa dostali k informáciám, ako získať od ministerstiev peniaze navyše. Ministri im pritom každoročne dodatočne k rozpočtu rozdeľujú takmer desať miliárd korún.... Ministerstvo financií, ktoré vedie Ján Počiatek zo Smeru, vlni poposielalo obciam na prilepšenie takmer pol miliardy korún. Podľa akých kritérií boli tieto peniaze rozdeľované a kto o tom rozhodoval, však vedia len Počiatkovi úradníci. Na webovej stránke údaje nie sú.... Ficov úrad sa obhajuje, že na stránke sú zverejnené nové pravidlá na delenie dotácií. Prehľad o úspešných žiadateľoch, dôvody zamietnutia ostatných žiadostí a zloženia komisií chýbajú.

Zdroj: Miliardy pre obce delia ministri nejasne, Pravda, 21.4.2008

5.2 Zverejniť poberateľov farmárskych dotácií na internete

Otázka redaktora:

Budete pokračovať vo zverejňovaní poberateľov dotácií na internete, ako to robil minister Simon?

Odpoveď Miroslava Jureňu, ministra pôdohospodárstva:

Tento krok môjho predchodcu schvaľujem. Žijeme v otvorenej spoločnosti a plne rešpektujem právo občanov vedieť o tom, komu a načo slúžia verejné zdroje premenené na farmárske podpory.

Zdroj: Pravda, 13.7.2006, Dotácie nie sú vynálezom Slovákov

Ministerstvo pokračuje v dôkladnom zverejňovaní poberateľov dotácií. Podľa projektu mimovládnej organizácie EU Transparency na Farmsubsidy.org vyhodnotili Slovensko ako štvrté najtransparentnejšie v informovaní o EÚ dotáciách pre domácich poľnohospodárov za rok 2006 (za neskôršie roky výsledky nie sú).

5.3 Sprístupniť všetky informácie z verejnej správy na internete

SMER – sociálna demokracia zabezpečí prostredníctvom siete Internet bezplatný prístup občanov ku všetkým informáciám, ktorých zdrojom je verejná správa a ktoré sú zo zákona verejne dostupné.

Zdroj: Volebný program SMER-u, december 2005

Podľa médií a mimovládnych organizácií, ktoré najviac používajú informácie verejných inštitúcií, sa dostupnosť informácií za súčasnej vlády zhoršila (nižšie pozri výber prípadov). Hlavným pozitívom bolo bezplatné sprístupnenie informácií z katastra nehnuteľností v septembri 2007.

Mená ľudí, ktorí môžu rozhodnúť, čo sa budú v budúcnosti deti musieť učiť, sú tajné.

Na internetovej stránke Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) sú síce zoznamy členov predmetových komisií, ale tie sa v poslednom čase výrazne menili. Nové zoznamy ministerstvo školstva napriek žiadosti SME neposkytlo.

Zdroj: SME 25.1.2008, [Kto tvorí učivo, taja](#)

Zmenili sa podmienky pre investigatívnu prácu typu pozemkový fond, ak porovnávate Ficovu a Dzurindovu vládu? Myslím ochotu podnikateľov, úradníkov či politikov rozprávať, objasňovať skutočnosti.

Myslím, že za tejto vlády je investigatíva omnoho zložitejšia, keďže **badat' tendenciu citlivé veci utajovať'. Týka sa to najmä úradníkov a hovorcov rezortov, podnikatelia a politici sa v podstate nezmenili.** Keď je im niečo nepríjemné, nekomunikujú – za tejto ani minulej vlády.“

Zdroj: spw.blog.sme.sk 5.12.2007, [M. Vagovič: Na začiatku sme netušili, o aký veľký problém môže ísť](#)

Ako je to (slobodný prístup k informáciám) za tejto vlády?

Situácia sa zvrátila k horšiemu. K omnoho horšiemu. Veľmi nám vyskočil počet odvolaní, ktoré musíme podávať. Je tu citeľný trend k tomu, že súčasná garnitúra nepovažuje za dôležité mať v sebe kultúru akceptácie nároku spoločnosti na informácie. Ešte stále tam prevažuje skrývanie vecí.

Zdroj: SME.sk 22.11.2007, [Zuzana Wienk: Novinári sú leniví](#)

„Chýbajú aktuálne výsledky udeľovaných dotácií, dôvody ich udelenia, vo väčšine prípadov sa ani nedozvieme, kto o nich rozhodoval,“ podotkla Sičáková-Beblavá s dodatkom, že internetová stránka www.dotacie.gov.sk mala byť na základe uznesenia predchádzajúcej vlády pravidelne aktualizovaná, avšak to sa od roku 2002 nestalo.

Zdroj: SME.sk 8.11.2007, [K dotáciám pomáha aj politická príslušnosť](#)

Analýza ministerstva financií o vplyve PPP projektov pri stavbe diaľnic mala zostať utajená. S takouto požiadavkou ju pôvodne na vládu predložilo ministerstvo financií. Bránilo sa ochranou obchodného tajomstva...

Zdroj: SME 13.10.2007, [Vláda opäť tají, čo nemá](#)

Úradníci Sociálnej poisťovne sa budú vozit' na nových autách za takmer šesť miliónov korún. Poisťovňa ich v lete kúpila spolu sedem. **Nechce však povedať, o aké značky ide a aká bola cena každého z nich.** A to aj napriek tomu, že na ne minula verejné peniaze.

„Požadované informácie sú predmetom obchodného tajomstva,“ zdôvodnila hovorkyňa poisťovne Lýdia Výborná. O autách povedala len toľko, že ich budú používať „referenti z ústredia a pobočiek Sociálnej poisťovne“, čiže radoví úradníci.

Zdroj: Pravda 8.10.2007, Sociálna poisťovňa tají, čo kúpila za šesť miliónov

Posledných päť rokov boli výročné správy SIS v upravenej podobe zverejnené na internetovej stránke služby. Táto nebude. Hovorca SIS Karol Sorby povedal, že správa je tajná a zákon určuje, kto je prijímateľom správ SIS a verejnosť to nie je.

Zdroj: SME 30.6.2007, Správa SIS zostane utajená

Zdravotná poisťovňa Dôvera chcela vedieť, čo presne obsahuje právna analýza ministerstva zdravotníctva, ktorá mala preukázať, či je možné súkromné poisťovne pripraviť o klientov a prípadne aj o majetok. Poisťovňa si na pomoc zobrala zákon o slobodnom prístupe k informáciám, no nepomohlo to. **Minister Ivan Valentovič si totiž podľa vyjadrenia rezortu dal vypracovať analýzu zadarmo a ako súkromná osoba, neexistuje teda dôvod, prečo ju zverejňovať.** Tento argument sa stáva obľúbeným spôsobom, ako obísť poskytnutie nepríjemných informácií. V čase, keď ministromi hospodárstva hrozilo odvolanie pre jeho výroky v rozhovore pre TREND, **denník SME si vypýtal od ministerstva ich vlastnú nahrávku rozhovoru.** Tá mala byť údajne iná než zverejnené znenie. **Rezort Ľubomíra Jahnátka to odmietol s tým, že záznam vznikol vo voľnom čase rezortného hovorca a na jeho súkromnom diktafóne, takže ju nemusia poskytnúť.**

Zdroj: Trend 21.6.2007, [Tajnostkár Ivan Valentovič](#)

Úrad vlády bude musieť znovu posúdiť žiadosť o sprístupnenie zvukového záznamu z prvého rokovania kabinetu Roberta Fica. Rozhodol dnes o tom krajský súd, podľa ktorého Úrad vlády pri zamietnutí žiadosti Ondreja Dostála z Občianskej konzervatívnej strany o sprístupnenie nahrávky pochybil... Dostál požiadal Úrad vlády o zvukový záznam, lebo mal podozrenie, že vláda vlni v júli po nástupe k moci neodvolala ministerských štátnych tajomníkov podľa zákona. Žiadosť, ktorú konzervatívny politik poslal na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám, však Ficov úrad zamietol.

Zdroj: SME 29.3.2007, [Súd nariadil Úradu vlády opäť posúdiť žiadosť o zvukový záznam](#)

5.4 Odtajnenie zmluvy o privatizácii Slovenských telekomunikácií

Zatiaľ čo mám informácie nevidím logický dôvod na to, aby bola (privatizačná zmluva Slovak Telekom) tajná. Zdá sa mi, že sa dá odtajniť..

Zdroj: Ľubomír Vážny v STV, 7.7.2006

Zmluva je až na väčšinu príloh naďalej utajená. Stanovisko Ministerstva dopravy zo 17.4.: *"Zmluva o kúpe a upísaní 51% akcií Slovenských telekomunikácií, podpísaná dňa 18.7.2000, je zmluvou utajovanou a preto prichádzať s ňou do styku a manipulovať s ňou, môžu len osoby oprávnené na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami stupňa utajenia Dôverné. Predmetom utajenia je samotný text zmluvy a prílohy "C", "D" a "N". Prílohy "A", "B", "E", "F", "G", "H", "I", "J", "K", "L" a "M" sú prílohami neutajovanými a v súlade so zákonom číslo 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám si ich možno vyžiadať na odbore komunikácie MDPT SR".*

5.5 Zverejňovať súdne rozsudky na internete

Vláda vytvorí podmienky na zvyšovanie objektívnej informovanosti o súdnych konaniach a rozhodnutiach, kontrolu výkonu súdnictva verejnosťou vytváraním podmienok na **postupné uverejňovanie rozsudkov súdov všetkých stupňov, ako aj zverejňovanie zoznamov súdnych pojednávaní a vyhlasovania rozsudkov na internete.**

Zdroj: Programové vyhlásenie vlády, august 2006

Ešte predchádzajúce vedenie ministerstva spravodlivosti začalo zverejňovať súdne rozhodnutia aj pojednávania v civilných a obchodných veciach, súčasné ministerstvo v tom pokračuje. V októbri 2006 začalo zverejňovať termíny pojednávaní aj v trestných veciach

z okresných a krajských súdov, napriek plánom (v roku 2007) však nezačalo zverejňovať aj rozhodnutia z týchto konaní.